

Middelalderen i Horsens

I skal nu på jagt efter middelalderens Horsens. Turen varer omkring 1½ time og egner sig bedst som fodtur. Nedenfor kan I kort læse, hvad I skal have med på turen og en introduktion til middelalderen og Horsens By. Hvis I har brug for hjælp til at komme i gang, kan I læse mere her.

Praktisk info

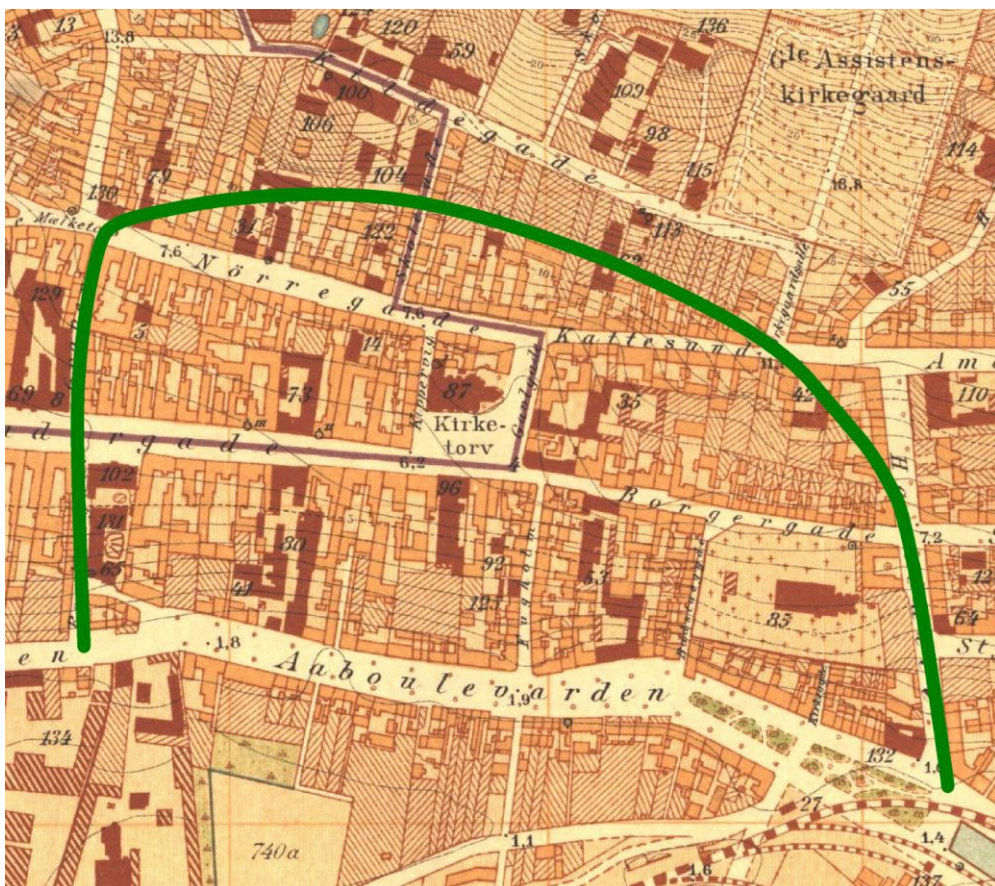
For at få det optimale ud af turen er det nødvendigt med lidt udstyr: En GPS, hvori der kan indtastes et koordinat, en mobiltelefon eller andet udstyr med mobil opkobling til internettet. Desuden skal I bruge et kamera, papir og blyant.

Det er vigtigt, at I er meget nøjagtige med udregninger og indtastninger, da det er nemt at fare vild. Hvis I kommer udenfor voldgraven i den middelalderlige by, er I på afveje. Hvis I mister sporet helt, er det muligt at få lidt hjælp her: www.xhm.dk/spor1.html.

God tur og husk passende opførsel i byen og ved fortidsminder!

Horsens i middelalderen

I skal på tur i middelalderens Horsens – altså indenfor voldgraven. På kortet kan I se, hvor voldgraven forløb det meste af middelalderen igennem. I kan eventuelt gå hele turen, når I har været på skattejagt.

På kortet ses voldgravens udstrækning i middelalderen med grøn streg.

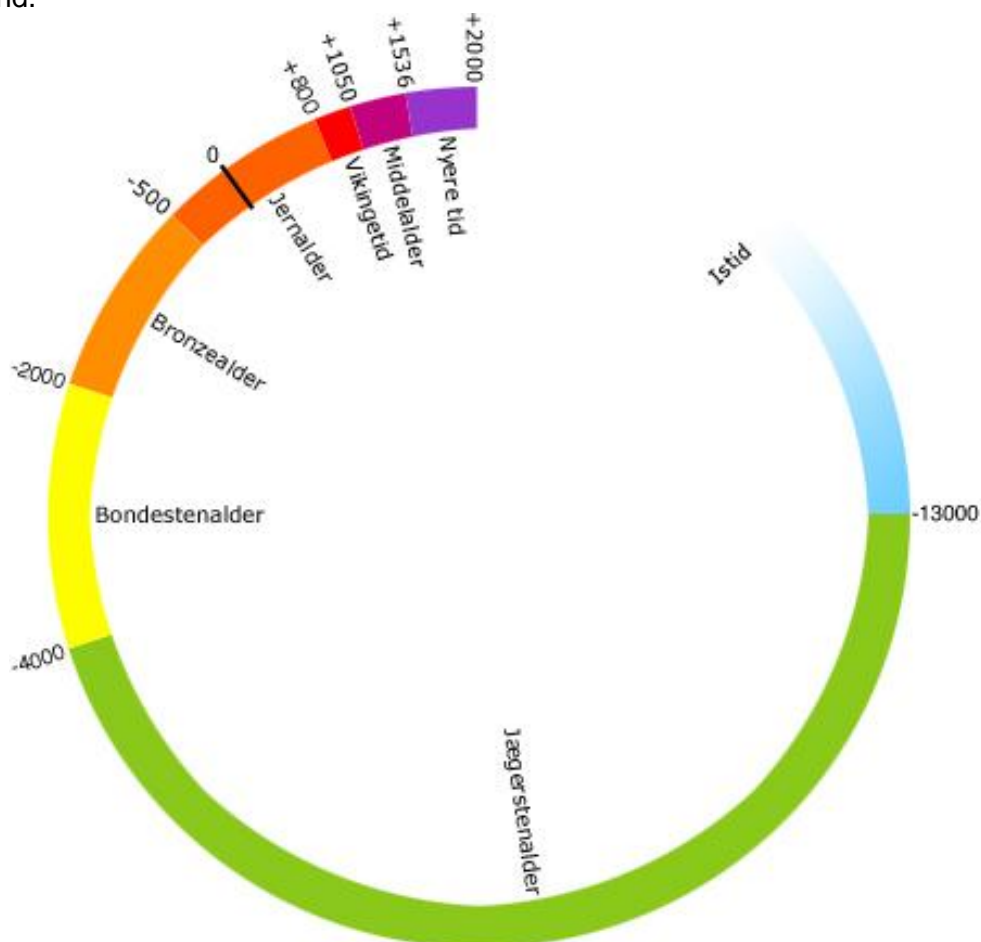
Middelalder og Horsens By

Middelalderen i Danmark varede fra perioden 1050 til 1536 – tiden hvor Danmark var katolsk. Middelalderen begyndte med afslutningen af vikingetiden og det danske herredømme i England og slutter med reformationen: Den katolske kirkes undergang.

Det var i middelalderen, at kristendommen blev integreret i Danmark, og der blev bygget omkring 2000 kirker, hvoraf langt de fleste er bevaret og præger by og land. I middelalderen fik Danmark en defineret kongemagt og landskabslovene. Desuden har store dele af kulturlandskabet rødder i middelalderen: Landsbyerne, vejene og markerne. Også købstæderne – herunder Horsens – opstod i perioden.

Horsens ligger i bunden af Horsens Fjord på et lille næs. Byen er afgrænset af Nørrestrand i nord, Stensballe Sund i øst og fjorden mod syd. Horsens ligger på næssets skrånende sydside og har derfor altid ligget godt i læ. Landskabet omkring Horsens er frugtbar, og har været et godt levegrundlag for mennesker siden stenalderen. Desuden har Horsens været et trafikalt knudepunkt, hvor rejsende fra land og sø mødtes. Horsens hed indtil omkring 1500 Horsnes. Det kan være en forkortelse af Hestenæs og er sandsynligvis meget gammelt.

Middelalderens Horsens var meget mindre end byen er i dag. Byen var omgivet af en vold, der begrænsede byplanen. Det var først i 1581, Frederik II gav tilladelse til, at volden måtte nedbrydes og graven fyldes, så voldområdet kunne bebygges. På det tidspunkt var byens befæstning i en dårlig tilstand.

Tidscirkel og alle cirkeludsnit af Bjarne A. Kofoed.

Her kan du læse mere om Horsens

Annette Hoff: *Guide til det gamle Horsens*. 2004.

Bodil Møller Knudsen og Ole Schiørring: *Fra grubehus til grillbar. Horsens i 1000 år*. 1992.

Ole Schiørring: En middelalderby forandrer sig – hovedresultater fra ti års udgravninger i Horsens. *KUML* 2000, s. 113-149.

Ole Schiørring: Byudvikling i det middelalderlige Horsens. *Vejle Amts Årbog* 1998, s. 18-43.
www.horsensleksikon.dk

WP 1

Waypoint: N 55° 51.704 E 009° 51.196

I umiddelbar nærhed af WP1 ligger en markant sort bygning med salg af dagligvarer. Bygningen er i to etager. På anden etage vender et antal røde vinduespartier ud mod gaden.

Antallet af vinduespartier = A

Gå til: [www.xhm.dk/51\(604+A\).html](http://www.xhm.dk/51(604+A).html)

WP 2

Waypoint: N 55° 51.(604+A) E 009° 51.328 (OBS: Bliv på offentlig vej.)

Hvor mange trin er der op til kirken? Husk at tælle alle trin.

Antallet af trin = B

Gå til: [www.xhm.dk/51\(634+B\).html](http://www.xhm.dk/51(634+B).html)

WP 3

Waypoint: N 55° 51.(634+B) E 009° 51. 389

Hvor mange betonpiller står der mellem kirkens område og gaden?

Antallet af piller = C

Gå til: [www.xhm.dk/51\(674-C\).html](http://www.xhm.dk/51(674-C).html)

WP 4

Waypoint: N 55° 51.(674-C) E 009° 51.313

Se på skiltet ved bygningens hovedindgang. Hvad hedder bygningen??

Antallet af bogstaver i bygningens navn = D

Gå til: [www.xhm.dk/51\(695+D\).html](http://www.xhm.dk/51(695+D).html)

WP 5

Waypoint: N 55° 51.(695+D) E 009° 51.095

På denne lokalitet står en meget stor bygning. Hvor mange pyramideformede ovenlysvinduer kan I se i bygningens tag?

Resultatet = E

Gå til: [www.xhm.dk/51.312+\(100xE\).html](http://www.xhm.dk/51.312+(100xE).html)

WP 6

Waypoint: N 55° 51.312+(100xE) E 009° 51.047 (OBS: Bliv ude på gaden.)

På denne lokalitet står et kunstværk. Hvad hedder kunstneren?

Antallet af bogstaver i kunstnerens navn = F

Gå til: [www.xhm.dk/51\(704+F\).html](http://www.xhm.dk/51(704+F).html)

WP 7

Waypoint: N 55° 51.(704+F) E 009° 50.966

I umiddelbar nærhed af denne lokalitet ligger en stor rød bygning opkaldt efter en kendt horsensianer. På bygningen står et årstal med romertal.

Årstallet = G

Lidt hjælp til romertallene: Syv bogstaver betegner tallene i det romerske system: I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, D=500, M=1000. Hvis et mindre tal skrives før et større tal, trækkes tallet fra det store. Hvis et mindre tal skrives efter et stort tal, lægges tallet til det store. (Eksempel: MMXI=2011.)

Gå til: www.xhm.dk/49865+G.html

WP 8

Waypoint: N 55° (49.865+G) E 009° 50.923

Tillykke! I er nu ved vejs ende. For at modtage information om dette sted skal I løse endnu en lille opgave: I står ved en af byens gamle gader, som også i mange år har været et af byens hovedstrøg. Hvad hedder gaden?

Antallet af bogstaver i gadens navn = H

Gå til: www.xhm.dk/31509-H.html

Tag nu et foto af jeres skattejagtshold med lokaliteten i baggrunden. Send fotoet til muslsj@horsens.dk. Alle, der sender foto, deltager i lodtrækningen om en lille gave.

Tak for deltagelse!